

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

Април – юни 2008 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

Към 30 юни 2008 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 8124.5 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на юни 2007 г.) те са нараснали с 1140.3 млн. лв., или с 16.33%, което е с 0.52 процентни пункта по-малко от прираста им, отчетен за същия период на 2007 г.

Динамиката на парите в обращение през второто тримесечие на 2008 г. отбеляза тенденция към нарастване след намалението от първите три месеца на годината. Спрямо края на предходното тримесечие те се увеличиха с 397.6 млн. лв., или с 5.15%, което е с 3.37 процентни пункта по-малко от нарастването им, отчетено за същия период на 2007 г.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г. С Решение на УС на БНБ № 110 от 6.X.2005 г. банкнотите и разменните монети с неизтекъл срок на обмяна, които не са върнати в касите на БНБ, бяха приспаднати от парите в обращение. С цел съпоставимост на данните левовата им стойност е изключена от размера на парите в обращение и за предходни периоди.

Най-голямо увеличение за периода парите в обращение отбелязаха през месец април в резултат от по-активното теглене на пари, свързано с продължителния период на почивни и празнични дни в края на месеца.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.VI.2007	31.III.2008	30.VI.2008	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	(к.3-к.1)/к.1	(к.3-к.2)/к.2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо <i>В т.ч.</i>	6984.2	7726.9	8124.5	16.33%	5.15%
<i>Банкноти</i>	6870.4	7597.7	7989.6	16.29%	5.16%
<i>Разменни монети</i>	110.0	125.2	130.7	18.82%	4.39%
<i>Възпоменателни монети</i>	3.8	4.1	4.2	10.53%	2.44%

В края на юни 2008 г. дялът на банкнотите в стойността на парите в обращение е 98.34%. През второто тримесечие на настоящата година той е нараснал с 0.01 процентен пункт в сравнение с дела им, отчетен към края на предходното тримесечие, а за едногодишен период е намалял с 0.03 процентни пункта.

Към 30 юни 2008 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 1.61%. През второто тримесечие той е намалял с 0.01 процентен пункт, а за едногодишен период е нараснал с 0.03 процентни пункта.

Възпоменателните монети запазват относително постоянен дял от 0.05% в стойността на парите в обращение през целия едногодишен период.

В изпълнение на монетната си програма за 2008 г. и на основание на чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през второто тримесечие на 2008 г. Българската народна банка пушна в обращение следните възпоменателни монети:

- сребърна възпоменателна монета "Спортна стрелба" от серията Летни олимпийски игри, Пекин, 2008 г. с номинална стойност 10 лева и тираж 5 хил. бр.

- сребърна възпоменателна монета с частично позлатяване "Севт III" от серията "Съкровищата на България" с номинална стойност 10 лева и тираж 8 хил. бр.

Средната банкнота в обращение в края на второто тримесечие на 2008 г. е 25.10 лв. В сравнение с края на предходното тримесечие тя е нараснала с 0.12 лв., а за едногодишен период – с 1.16 лв. В стойността на средната монета в обращение няма промяна и в края на второто тримесечие на 2008 г. тя е 0.14 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

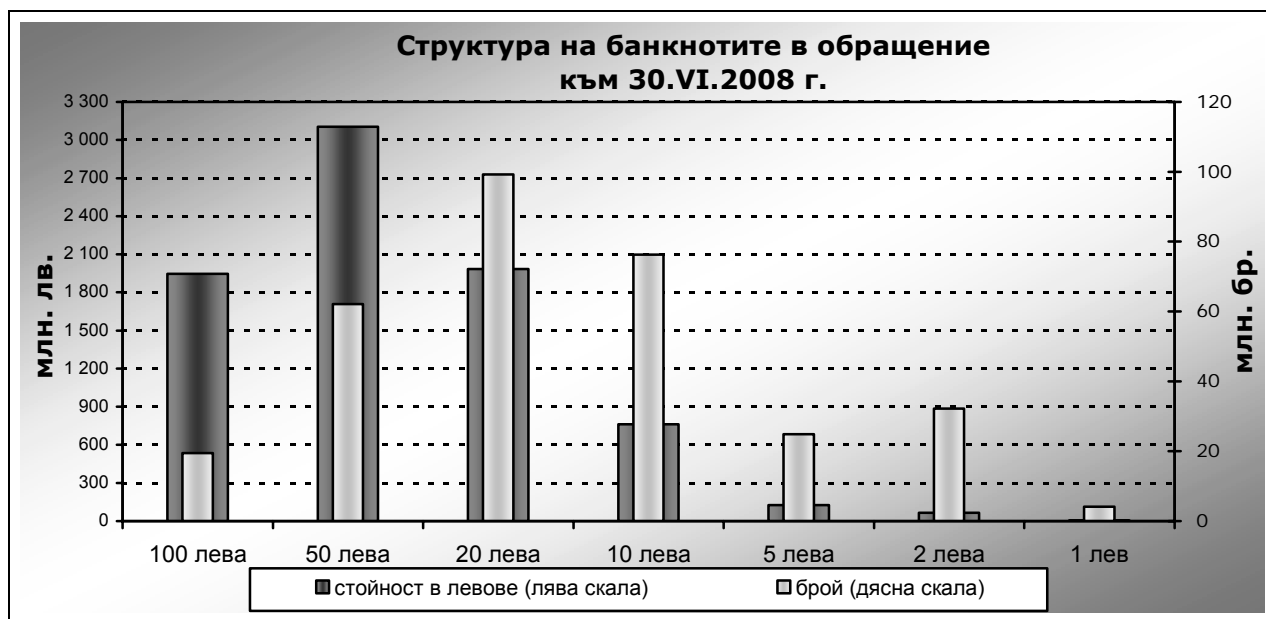
В края на второто тримесечие на 2008 г. в обращение са 318.3 млн. бр. банкноти, които са с 4.63% повече в сравнение с края на март 2008 г. По стойност прирастът им е 5.16%, като в края на юни общата стойност на банкнотите в обращение е 7989.6 млн. лв. Нарастване спрямо края на първото тримесечие на 2008 г. е отчетено при всички купюри. То е в границите от 1.86% за банкнотите от 5 лева до 8.80% за тези от 100 лева.

За едногодишен период (спрямо края на юни 2007 г.) броят на банкнотите в обращение нарасна с 31.3 млн., или с 10.92%, което е с 1.07 процентни пункта по-малко от увеличението им за същия период на 2007 г. Стойността на банкнотите в обращение е с 1119.2 млн. лв., или с 16.29% по-голяма от отчетената към края на юни 2007 г.

През второто тримесечие на 2008 г. не настъпиха съществени изменения в купюрния строеж на банкнотите в обращение. Очерталата се през предходните периоди тенденция в паричното обращение най-висок дял да имат купюрите от 10, 20 и 50 лева се запазва и през второто тримесечие на 2008 г.

Нарастване на дела през второто тримесечие на 2008 г. в сравнение с първото на 2008 г. е отчетено при купюрите от 100, 10 и 2 лева, съответно с 0.23, 0.31 и 0.03 процентни пункта. Намаление спрямо същия период се наблюдава при купюрите от 50, 20 и 5 лева, съответно с 0.23, 0.07 и 0.21 процентни пункта.

Най-голямо увеличение за едногодишен период има дялът на купюрите от 100 лева. Общият брой на тези банкноти в обращение в края на юни 2008 г. им отрежда дял от 6.11%, като за период от една година той се е увеличил с 1.61 процентни пункта. С 0.26 процентни пункта е нараснал дялът за едногодишен период и на купюрите от 20 лева в обращение. Това е и купюрата с най-голям дял сред банкнотите. Броят им в обращение е 99.2 млн., което към края на юни 2008 г. им определя дял от 31.16% в купюрния строеж на броя банкноти в обращение.

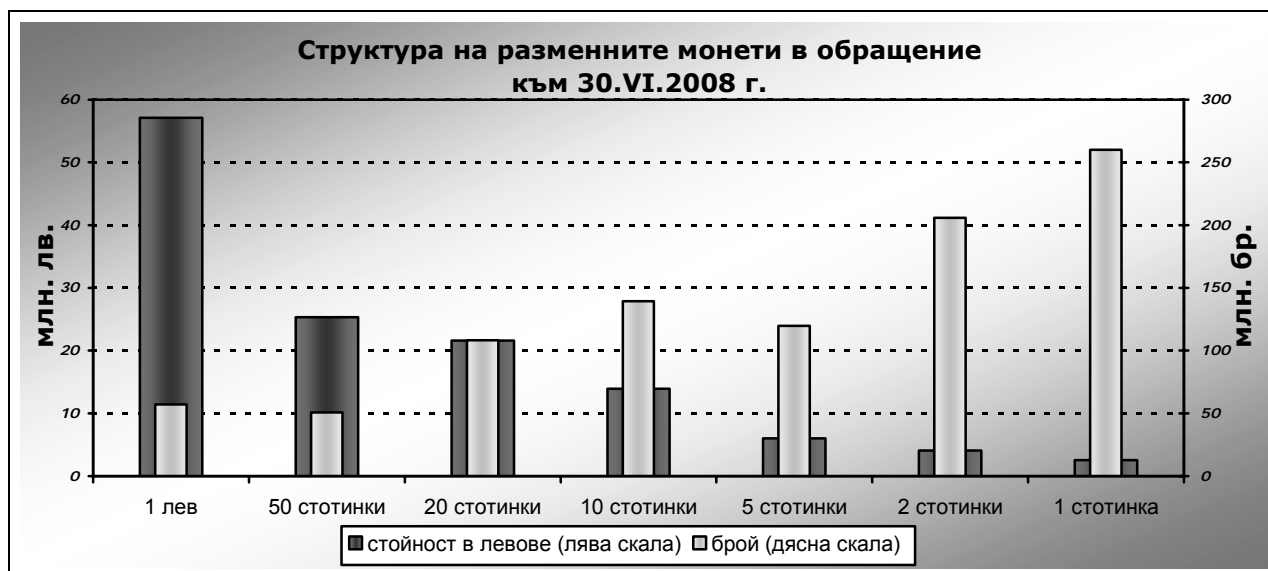

Намаляване дела на броя банкноти в обращение за едногодишен период (спрямо края на юни 2007 г.) е отчетено при купюрите от 5, 10 и 50 лева, съответно с 0.66, 0.12 и 1.00 процентни пункта.

В стойностно отношение най-голям дял от банкните в обращение има купюрата от 50 лева – 38.85%, а най-малък – тази от 1 лев – 0.05%.

Броят на разменните монети в обращение към края на юни 2008 г. се увеличи в сравнение с края на март 2008 г. с 31.0 млн., или с 3.41% и достигна 940.9 млн. За едногодишен период прирастът е в размер на 127.9 млн. броя (15.74%). През второто тримесечие на 2008 г. стойностният размер на разменните монети в обращение е нараснал с 5.5 млн. лв. (4.44%), а за едногодишен период – с 20.7 млн. лв. (18.85%).

С изключение на монетата от 1 стотинка в края на юни 2008 г. в сравнение с края на предходното тримесечие се наблюдава тенденция към нарастване дяловете на всички номинали монети в общия им брой в обращение. Нарастването на дяловете им е в интервала от 0.01 процентен пункт за монетата от 10 стотинки до 0.19 процентни пункта за монетата от 2 стотинки, а намалението на дела на монетата от 1 стотинка е съответно с 0.55 процентни пункта.

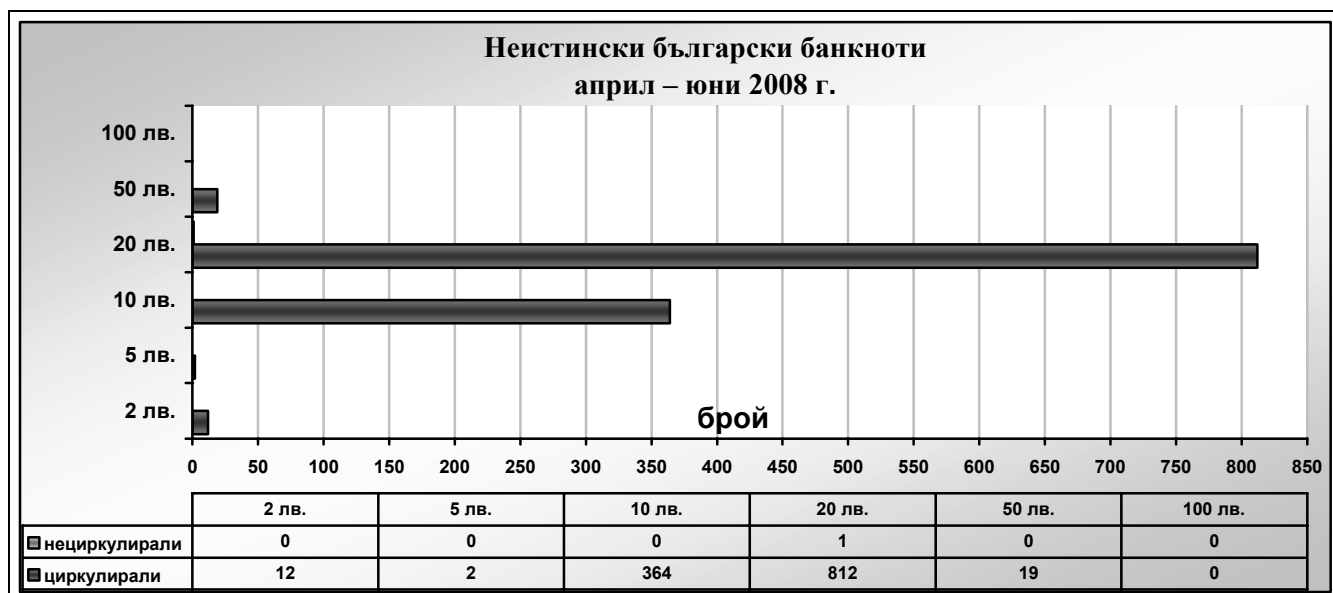

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции. Към 30 юни 2008 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (27.64%), а с най-малък дял – монетата от 50 стотинки (5.38%).

Увеличение на дела за едногодишен период се отчита за монетите от 5, 20 и 50 стотинки и 1 лев – съответно с 0.15, 0.28, 0.24 и 0.20 процентни пункта. Делът на монетите от 1, 2 и 10 стотинки намалява спрямо края на юни 2007 г. – съответно с 0.49, 0.29 и 0.09 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През второто тримесечие на 2008 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 1220 броя неистински левови банкноти, от които 1219 бр. са задържани, преди да попаднат в паричното обращение. Броят на регистрираните и задържани неистински български банкноти през второто тримесечие на 2008 г. е с 216 бр., или с 15.05% по-малък в сравнение с първото. От общия брой на задържаните през второто тримесечие на 2008 г. неистински български банкноти най-голям е делът на купюрите от 20 лева (66.64%), следван от неистинските банкноти от 10 лева, с дял от 29.84%, а делът на неистинските купюри от 50 лева е 2.38%. Неистинските купюри от 2 и 5 лева през второто тримесечие на 2008 г. са общо 14 на брой, с дял от 1.14% от всички задържани през разглеждания период български банкноти.

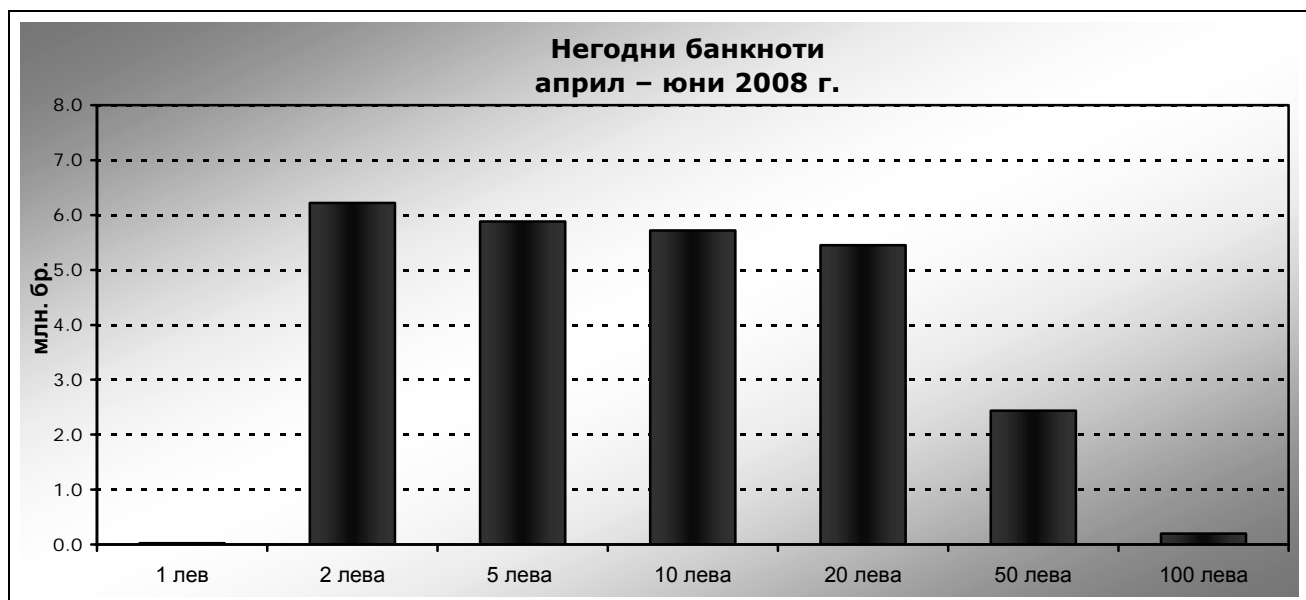
В периода април – юни 2008 г. бяха регистрирани и задържани 174 бр. неистински български разменни монети, от които 173 бр. са от 50 стотинки и 1 бр. – от 1 лев. Броят на регистрираните и задържани през второто тримесечие на 2008 г. неистински български разменни монети е с 46 бр., или с 21.62% по-малък в сравнение с първото.

При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2008 г. в НЦА на БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 754 бр. евро, 252 бр. щатски долари и 32 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

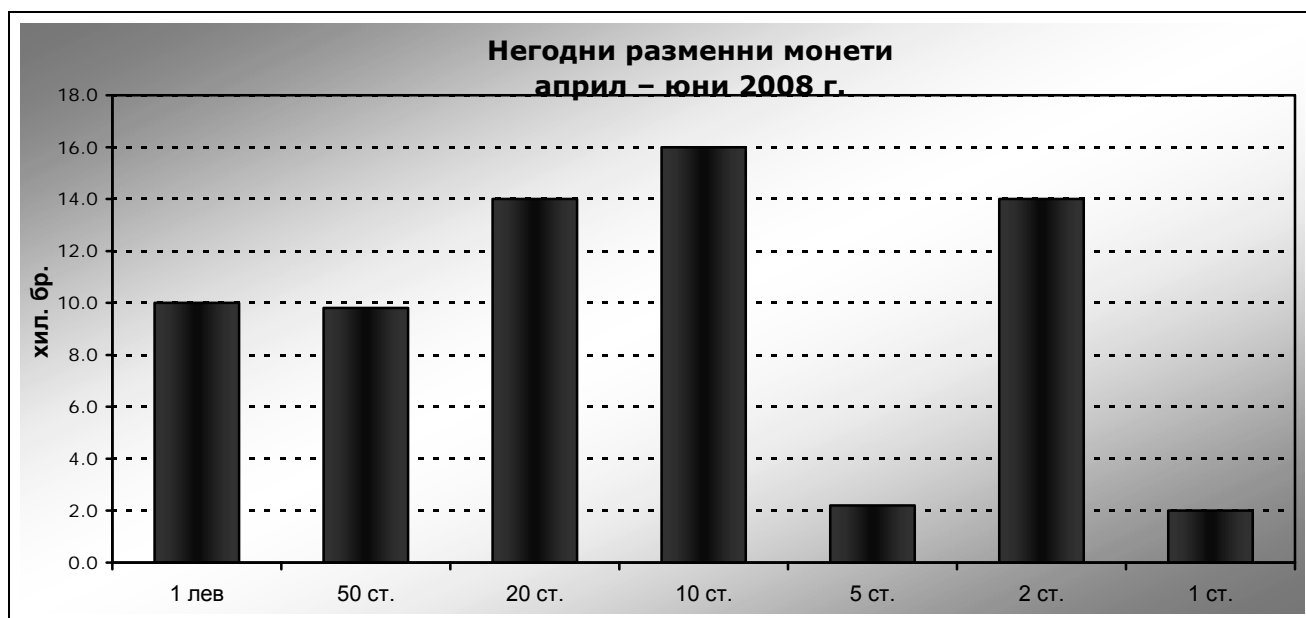
III. Негодни банкноти и разменни монети²

През второто тримесечие на 2008 г. се наблюдава тенденция към намаляване на отделените негодни банкноти в сравнение с предходни периоди. През периода април – юни 2008 г. от обработените и проверени за истинност и годност банкноти в БНБ са отделени 25.9 млн. бр. негодни, които са с 2.2 млн. бр. (7.95%) по-малко в сравнение с първото тримесечие на 2008 г. Това е резултат главно на намаляване дела на негодните купюри от 20 и 10 лева, съответно с 24.22% и 19.26%. За едногодишен период отделените негодни банкноти са с 16.8 млн. бр. по-малко (13.41%) в сравнение със същия период на 2007 г.

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

В общия брой на отделените негодни банкноти през второто тримесечие на 2008 г. най-малък дял имат купюрите от 100 и 50 лева, съответно 0.79% и 9.71%. Съвкупният дял на купюрите от 20, 10, 5 и 2 лева в общия брой на отделените през този период негодни банкноти е 90%, като относителното им тегло в тази съвкупност е разпределено приблизително на равни дялове за всяка една от тези купюри.

При обработката на разменни монети в БНБ през второто тримесечие на 2008 г. като негодни са отделени 68 хил. бр. Те са с 44.9 хил. бр., или с 39.78% по-малко в сравнение с отделените като негодни през първото тримесечие на 2008 г. и с 11.17% по-малко в сравнение със същия период на 2007 г.